

**Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Güzel Sanatlar
Özel Sayısı, (Haziran 2006.)**

**1904 – 2004 YILLARI ARASINDA
ÇAĞDAŞ TÜRK BESTECİLERİNİN
BİYOGRAFİK ÖZELLİKLERİ VE EĞİTİM SÜREÇLERİ ***

**Ahmet Serkan ECE
Yrd. Doç. Dr.
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
asece@hotmail.com
0 374 2541000-1698**

* Bu makale herhangi bir teze dayanmamakta ve herhangi bir sempozyum ve konferansta da sunulmamıştır.

**Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Güzel Sanatlar
Özel Sayısı, (Haziran 2006.)**

**1904 – 2004 YILLARI ARASINDA
ÇAĞDAŞ TÜRK BESTECİLERİNİN
BİYOGRAFİK ÖZELLİKLERİ VE EĞİTİM SÜREÇLERİ ***

ÖZET

Bestecilerimiz hakkında yazılı kaynaklar son derece kısıtlıdır. Mevcut kaynakların büyük bir bölümü de “Türk Beşleri” gurubu içerisinde yer alan bestecilerimize yöneliktir. Araştırmada 69 besteci biyografik özellikleri ve eğitim süreçleri açısından irdelenmiştir.

Araştırma yöntemi olarak Değerlendirme-Survey yaklaşımı benimsenen bu çalışmada, son yüzyıl içerisinde ülkemizdeki bestecilerin sayıları, cinsiyet dağılımları, bestecilere ait eserlerin yayın haklarının dağılımları, yurtiçi ve yurtdışında eğitim aldıkları kurum ve kuruluşlar, yine bu kurumlardaki bestecilik üzerine ders veren eğitimciler saptanmış ve bu konularda değerlendirmelerde bulunulmuştur. Araştırmayla elde edilen bulgular ışığında, ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türk Bestecileri, Bestecilik Eğitimi, Besteciler

**BIOGRAPHICAL CHARACTERISTICS AND EDUCATIONAL BACKGROUNDS
OF CONTEMPORARY TURKISH COMPOSERS LIVED
BETWEEN 1904-2004**

ABSTRACT

Written sources about our composers are too limited. Moreover, a huge amount of these current sources are about the composers taking place in the group “Türk Beşleri”. In this study, biographical characteristics and educational backgrounds of 69 composers were studied.

In this study, in which Assesment – Survey approach was taken as the research method, the number, the gender, the copyrights of the works of the composers who lived in our country in the last century, the institutions and associations both in the country and abroad in which they were educated and again the educators who gave courses on composing at these institutions were determined and the evaluation of these issues was made. At the end of the study, recommendations were made for the people, institutions and associations who are interested in.

Key words: Turkish composers, Composing Education, Composers.

**Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Güzel Sanatlar Özel Sayısı,
(Haziran 2006.)**

1904 – 2004 YILLARI ARASINDA ÇAĞDAŞ TÜRK BESTECİLERİNİN BİYOGRAFİK ÖZELLİKLERİ VE EĞİTİM SÜREÇLERİ

1. GİRİŞ

Türkiye’de besteci yetiştiriminin geçmişi, Osmanlı Döneminde Darulelhan ve Muzika-i Humayun’dan Enderun okuluna hatta Mehterhaneye kadar uzanır. Bu süreç içerisinde bestecilik eğitimi alanların büyük bir oranda makamsal müzik alanında eserler verdiği bilinmektedir.

Çoksesli Batı Müziğinin Osmanlı’ya girişi ve sarayın bu müzik türü ile tanışması, yurtdışından gelen solo, gurup ya da toplulukların konser, opera ve gösterileri ile başlar. Yurtdışından gelen bu topluluklar, Osmanlı sarayının çoksesli müzik alanında ilk adımları atmasında etkili olmuşlardır.

Osmanlının son dönemlerinden Cumhuriyet’in ilanına kadar olan yıllarda o dönem bestecileri, Avrupa’dan gelen ve zamanın ünlü solist ve bestecileri ile etkileşim halinde olmuşlar, yeni oluşturulan bandolar, gruplar, orkestralar, solistler için makamsal müziğin dışında operalar, operetler, polkalar, marşlar, tangolar, valsler, üvertürler bestelemişlerdir. Bu etkileşim ve çokseslilik çalışmaları üzerine Gedikli (1998)“Yüzyıllarca tek sesli olarak varlığını sürdüren Türk sanat müziğine çokseslilik eğilimi de yine Avrupa müziğinden geçmiştir.19.yüzyılda Avrupa kökenli müzikçiler ile 20.yüzyılın başlarında Türk müzikçilerin yaptığı ilk çoksesli çalışmalar, genellikle yüzeyseldi ” diyerek konuya dikkat çekmektedir.

Çoksesli müzik teknikleri ile yazan ilk bestecilerimiz 19. yüzyılın ortalarında yapıtlar üretmeye başlamışlardır. Bir yanda Muzika-i Humayun’da verilen ciddi eğitim, öte yanda İstanbul’a gelen toplulukların kazandırdığı bilgi ve görgü, onlara çoksesli müzik parçaları yazmanın ulaşılabilecek bir hedef olduğunu göstermiştir (Say, 1998).

İçlerinde Fransa ve İtalya’da eğitim almış olanlarla birlikte, solfej, kuram, armoni, form bilgisi, orkestrasyon ve çalgı eğitiminden geçen diğer bestecilerimiz Say’a (1998) göre “.....kendilerini bütünüyle yaratıcılığa adanmış profesyonel besteciler değil, orkestra şefi ya da koro yönetmeni olarak, beste denemelerine girişmiş yetenekli müzikçilerdir.”

Cumhuriyet Dönemi Bestecilerimiz ve Eğitimi

Atatürk’ün eğitim politikası *tevhid-i tedrisat’a* (öğretimde birlik) dayalıdır. Ülkenin her köşesinde aynı tip eğitim yapılacaktır. Böylece müzikte de ustadan çırağa kulak yoluyla geçen öğreti, yerini notaya, kitaba ve belli yöntemlere bırakmalıdır (İlyasoğlu, 1998).

Önce müzik alanında yetenekli gençler belirlenir ve eğitim almaları için yurtdışına gönderilir. Bestecilik alanındaki bu gençler kendilerini beste yapmaya adayan, başka bir ifade ile “meslek olarak” seçen ilk müzikçilerimizdir. İlk olarak Halil Bedii Yönetken tarafından da “ Türk Beşleri” olarak isimlendirilen bestecilerimizden Cemal Reşit Rey Cenevre Konservatuvarında, Hasan Ferit Alnar Viyana Devlet Müzik akademisinde, Ulvi Cemal Erkin Paris Konservatuarı ve Ecole Normale de Musique’de , Ahmet Adnan Saygun

Schola Cantorum ve Ecole Normale de Musique ve Necil Kazım Akses Viyana Devlet Müzik Akademisi ve Prag Devlet Konservatuarı'nda eğitim almışlardır. Türk beşlerinin eğitimlerini tamamlayıp yurda dönmesiyle, Cumhuriyetin müzik alanındaki yeni kuşaklarının yetişmesinde eğitimci ve idareci olarak etkin görev alacakları kurumların yapılandırılmasına da başlanır.

1917'de kurulan ve halka açık ilk müzik eğitim kurumu olan Darülelhan (melodiler evi), Cumhuriyetle birlikte yeniden şekillenerek bir konservatuvara dönüştürülür. Önceden yalnız geleneksel Türk müziği öğretilirken 1924'ten sonra çoksesli müzikte programa alınır. 1986'ya kadar İstanbul Belediye Konservatuarı adını taşıyan kurum daha sonraları YÖK kapsamına alınarak İstanbul Üniversitesine bağlanır.

İstanbul Belediye Konservatuarı müzik ve bestecilik alanında kurulan ilk kurum olmasına rağmen, batılı – çağdaş anlayışla besteci ve seslendirici yetiştirme işine, köklü olarak asıl 1936 yılında Musiki Muallim Mektebi içinde ona bağlı olarak kurulan Ankara Devlet Konservatuarı'nda başlanmıştır. Bu kurumu 1958'de İzmir'de, 1969'da İstanbul'da açılan Devlet Konservatuarları izlemiştir (Uçan, 1994).

Cumhuriyet'in ilanı sonrasında, kurumsal yapılanma ile birlikte müzik alanındaki gelişme ve değişimler hızlanmıştır. Türk Beşleri'nin yurtdışına bestecilik eğitim amacı ile gönderilmesine paralel olarak, yurtdışından da yeni açılan müzik kurumlarında bilgi, görüş ve deneyimlerinden yararlanılacak yabancı uzmanlar getirilmiştir.

1925 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığının açmış olduğu sınavlarda, müzik alanında *devlet adına* öğrenim görmek üzere yurtdışına birçok öğrenci gönderilmiştir. Bu uygulamalar 1929 yılında yürürlüğe giren 1416 sayılı yasa ile daha kesin ve belirgin kurallara bağlanmıştır. 1943 yılında yürürlüğe giren 4489 sayılı yasa ile bu tür olanaklar biraz daha genişletilmiştir. 1948 yılında yürürlüğe giren 5245 sayılı yasa ile müzik dalında olağanüstü yetenek gösteren çocukların (harika çocukların) yurtdışında devletçe eğitilmesi düzenlenmiştir. Bu yasanın yerini 1956 yılında kabul edilen daha kapsamlı 6660 sayılı yasa almıştır. Ayrıca, birçok yabancı ülke ve uluslar arası kuruluş tarafından Türk hükümetleri emrine ya da belirli kişilere çeşitli burslar sağlanmıştır. Belirli koşullarla, kendi bireysel olanakları ile yurtdışında müzik öğrenimi görme yolu da açık tutulmuştur (Uçan, 1994).

Türk Beşlerinden günümüze bestecilerimiz de bu yasal düzenlemelerden yararlanmışlar, yurtiçi ve/veya yurtdışı eğitimlerinin sonucunda farklı müzik türlerinde ve farklı formlarda eserler üretmeye başlamışlardır. Bu bağlamda araştırmanın amacı; 1904-2004 yılları arasında, bestecilik kollarından biri olan *çoksesli müzik* bestecilerimizi belirlemek, onların biyografik özellikleri ve eğitim durumlarını saptayarak, bestecilik eğitimi alan ve almak isteyen müzisyenlere önerilerde bulunmaktır.

Ülkemizde sanatçılarımızın yaşamını konu alan bir incelemeye girişmek demek, bir bilinene karşı bin bilinmeyenle uğraşmak demektir. Batı dünyasında müzikoloji bilimi 20. yüzyıldan başlayarak bir çok üniversitenin öğretim programlarında yer almış, yaşamı didik didik edilmeyen besteci ve yorumcu kalmamıştır. Ama Türkiye gibi bu bilime yeni ilgi gösteren bir ülkede, besteciler ve eserleri hakkında geniş bilgi bulmak zordur. Batı da ise herhangi bir besteci büyüteç altına alındığında sayısız kaynak sizi bekler (Çalgan, 2001).

Ülkemizde çoksesli müzik bestecilerini tanıtabilecek kaynaklar çok sınırlıdır.¹ Kaynakların sınırlı sayıda olmaları yapılacak olan araştırmaların önemini daha da arttırmaktadır.

¹ Araştırmada yapılan taramalar sonucunda, bestecilerimizin biyografileri ve eserleri ile ilgili (2'si Cemal Reşit Rey, 6'si Ahmet Adnan Saygun, 2'si Ulvi Cemal Erkin, 2'si Necil Kazım Akses, 2'si İlhan Usmanbaş, 1'i Bülent Aral, 1'i Bülent

2.YÖNTEM

Bu çalışmada, değerlendirme-survey araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma yöntemi Ertürk'e (1974) göre, sosyal ve eğitimsel programları, “ öğrenme yaşantılarını ya da eğitim durumlarını” ve tüm eğitim işini inceleme; eğitim hedeflerinin gerçekleşme derecesini tayin edebilme, “öğretmen ve öğretmenin ıslahı” gibi amaçlara yönelik çalışmalardır (Kaptan, 1995).

Verilerin toplanması aşamasında, bestecilerimize ait biyografi ve eser listelerinin yazıldığı ulaşılabilen basılı yayınlar taranmıştır. Araştırma sınırlılığı ile belirlenen kitaplarda bulunan ve 1904 – 2004 (100 yıl) yılları arasında yaşayan bestecilerin biyografik özellikleri saptanarak sayısal verilere dönüştürülmüş ve bu veriler frekans- yüzde alınarak tablolar haline getirilmiştir.

Bestecilik, günümüz koşullarında tür ayırt edilmeksizin çok geniş bir alana sahiptir. Bu alan içerisinde orkestra, koro ve diğer müzik toplulukları için farklı formlarda eser yazan çoksesli müzik besteciliği, eğitim müziği besteciliği, pop müzik besteciliği, film müziği besteciliği, tiyatro müziği besteciliği, TV – dizi ve reklam müziği besteciliği sayılabilir.

Halen ülkemizde veya yurt dışında yaşayan ve yukarıda sıralanan bestecilik kollarının birinde veya birkaçında eser üreten birçok besteci vardır. Bu bestecilerimizin biyografi ve eserlerine ait gerek bestecilik gerekse eser türleri bakımından bir arşiv çalışması bulunmamaktadır. Bu nedenlerden dolayı bestecilerin belirlenmesinde, mevcut kaynaklardan yararlanılmış, ülkemizde bestecilerimize ait biyografi ve eser listelerinin en ayrıntılı olarak ele alındığı 3 kitap ve bu kitaplardaki 1904 -2004 yılları arasında yaşamış ve yaşamakta olan bestecilerle sınırlandırılmıştır.

Araştırma sınırlılığı ile belirlenen kitaplar, yazarları ve basım yılları.

1. **Adı:** Batı Tekniği İle Yazan 60 Türk Bağdar
Yazarı: Gültekin Oransay
Basım: Küğ Yayınları. Ankara / 1965
2. **Adı:** Çağdaş Türk Bestecileri
Yazarı: Evin İlyasoğlu
Basım: Pan Yayıncılık. İstanbul / 1998
3. **Adı:** Türkiye'nin Müzik Atlası
Yazarı: Ahmet Say
Basım: Ofset Yayınevi. İstanbul / 1998

Tarcan 5'i tüm bestecilerimizi içerisine alan) toplam 21 kitap, 1982 – 2003 (21 yılda) yılları arasında 37 yüksek lisans, 2 sanatta yeterlilik ve 1 doktora olmak üzere toplam 40 lisansüstü araştırma yapıldığı belirlenmiştir.

3.BULGULAR ve YORUMLAR

Türk Bestecileri

Araştırma sınırlılığı ile belirlenen 3 kitapta yer alan ve 1904-2004 yılları arasında yaşayan ve yaşamakta olan toplam 69 besteci saptanmıştır. Bestecilerin isimleri ve doğum- ölüm tarihleri aşağıda belirtilmiştir.

	Adı Soyadı	D.T	Ö.T		Adı Soyadı	D.T	Ö.T
1	Cemal Reşit REY	1904	1985	36	İlhan BARAN		1934
2	Hasan Ferit ALNAR	1906	1978	37	Kemal ÇAĞLAR	1934	1996
3	Ulvi Cemal ERKİN	1906	1972	38	Çetin İŞİKÖZLÜ		1939
4	Ahmet Adnan SAYGUN	1907	1991	39	Ahmet YÜRÜR		1941
5	Nuri Sami KORAL	1908	1996	40	Okan DEMİRİŞ		1942
6	Necil Kazım AKSES	1908	1999	41	Turgut ALDEMİR		1943
7	Necip Celal ANTEL	1908	1957	42	Necati GEDİKLİ		1944
8	Ferit Hilmi ATREK	1908		43	Sarper ÖZSAN		1944
9	İbrahim Özgür	1908	1959	44	İstemihan TAVİLOĞLU		1945
10	Kemal İLERİCİ	1910	1986	45	Ali DARMAR		1946
11	Samim BILGEN	1910		46	Nejat BAŞEĞMEZLER		1950
12	Raşit ABED	1910	1968	47	Selman ADA		1953
13	Cezmi ERİNÇ	1910		48	Mete SAKPINAR		1954
14	Ekrem Zeki ÜN	1910	1987	49	Ertuğrul SEVSAY		1954
15	Faik CANSELEN	1911		50	Turgay ERDENER		1957
16	Asım GÜNEY	1913		51	Betin GÜNEŞ		1957
17	Bülent TARCAN	1914	1991	52	Aydın KARLIBEL		1957
18	Mithat FENMEN	1916	1982	53	Mehmet AKTUĞ		1959
19	Sabahattin KALENDER	1919		54	Meliha DOĞUDUYAL		1959
20	Bülent AREL	1919	1990	55	Sıdka ÖZDİL		1960
21	Nedim OTYAM	1919		56	Nihan ATLIĞ		1960
22	Mithat AKALTAN	1920		57	Perihan Önder –RIDDER		1960
23	İlhan USMANBAŞ	1921		58	Kamran İNCE		1960
24	Ertuğrul Oğuz FIRAT	1923		59	Server ACİM		1961
25	Nevit Kodallı	1924		60	Aydın ESEN		1962
26	Necdet LEVENT	1924		61	Hasan UÇARSU		1965
27	İlhan MİMAROĞLU	1926		62	Deniz İNCE		1965
28	Ferit TÜZÜN	1929	1977	63	Semih KORUCU		1965
29	Yüksel KOPTAGEL	1931		64	İpek Mine ALTINEL		1966
30	Cenan AKIN	1932		65	Mehmet NEMUTLU		1966
31	Muammer SUN	1932		66	Özkan MANAV		1967
32	Cengiz TANÇ	1933	1997	67	Emre ARACI		1968
33	Kemal SÜNDER	1933		68	Muhittin D. DEMİRİZ		1969
34	Ali Doğan SİNANGİL	1934		69	Fazıl SAY		1970
35	Yalçın TURA	1934					

Birinci kuşak Türk Bestecileri içerisinde olan ve Türk Beşleri (Cemal Reşit Rey, Hasan Ferit Alnar, Ulvi Cemal Erkin, Ahmet Adnan Saygun, Necil Kazım Akses) olarak da bilenen bestecilerden günümüzde onların öğrencilerinin öğrencileri olan “Beşinci kuşak Türk Bestecileri” yetişmiş ve yetişmektedir.

Tablo 1: Bestecilerin Doğum Tarihlerine Göre Dağılımları

	F	%
1900’lü yıllar (1904 - 1909)	9	13,04
1910’lu yıllar (1910 - 1919)	12	17,39
1920’li yıllar (1920 - 1929)	7	10,14
1930’lu yıllar (1930 - 1939)	10	14,49
1940’lı yıllar (1940 - 1949)	7	10,14
1950’li yıllar (1950 - 1959)	9	13,04
1960’lı yıllar (1960 - 1969)	14	20,28
Son 34 yıl (1970 - 2004)	1	1,44
Toplam 100 yıl	69	100

* Bestecilerimizle ilgili olarak yapılan kaynak taramalarında, araştırma sınırlılığı ile belirlenen kitaplar içinde 1970 doğumlu bir besteci belirlenmiş, 1970 sonrası doğan hiçbir besteci belirlenmemiştir.

Tabloya genel olarak bakıldığında besteci sayılarının 1920 ve 1940'lı yıllarda azaldığı, 1960'lı yıllarda ise besteci sayılarının artışta olduğu söylenebilir.1970'li yıllardan günümüze araştırma sınırlılığı içerisinde bulunan kitaplarda sadece 1 besteci belirlenmiştir.

Tablo 2: Araştırma Gurubunu Oluşturan Bestecilerin Cinsiyet Dağılımlar Ve Yüzde Frekans Tablosu

Cinsiyet	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
69 besteci	7	10,14	62	89,85	69	100

Tablodan erkek besteci sayısının kadın bestecilere oranla daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Bu orandan da görüldüğü gibi Türkiye'deki kadın besteci sayısının azlığı diğer ülkelerdeki kadın besteci azlığına paralel bir örnek sergilemektedir.

Tablo 3: Bestecilerin, Bestecilik Dışında Farklı Bir Meslek Dalında Da Eğitim Olanlarının, Aldıkları Mesleki Eğitim Dalları Ve Dağılımları

Grup No	Meslekler	Frekans (f)	Yüzde (%)
1	Siyasal Bilgiler	1	1,44
2	Temel Bilimler Fakültesi	1	1,44
3	Gazetecilik ve Halkla İlişiler	1	1,44
4	Eczacılık Fakültesi	1	1,44
5	İlkokul Öğretmenliği	1	1,44
6	Asker (Subay)	1	1,44
7	Mühendislik	1	1,44
8	Tıp Fakültesi (Doktor)	2	2,89
9	Müzik Öğretmenliği	3	4,34
10	Hukuk Fakültesi (Avukat – Yargıç)	5	7,24
11	Besteci	52	75,36
	Toplam	69	100

Tablodan bestecilerin % 75,36 büyük bir bölümünün kendi meslekleri ile ilgili okullarda eğitim aldıkları, toplam % 25 oranında ise 10 farklı meslek gurubunda eğitim aldıkları söylenebilir. Ayrıca yine bu grup için, bestecilik eğitimlerinin öncesinde, beraberinde veya sonrasında bu meslekleri yaptıkları, besteciliğe daha sonra karar verdikleri söylenebilir.

Tablo 4: Bestecilere Ait Eserlerin Yayın Haklarına Sahip Olan Kişi/ Kurum/ Kuruluşlar Ve Yüzde, Frekans Dağılımları *

Gr. No	Kişi – Kurum - Kuruluşlar	Frekans (f)	Yüzde (%)
1	Kendisinde	36	48,64
2	SACEM ² (Fransa)	10	13,51
3	ASCAP ³ (ABD)	3	4,05
4	Ailesinde	3	4,05
5	Mirasçıları	2	2,70
6	Lir Müzik ve Sahne Sanatları Merkezi	1	1,35
7	F.E.C.Leuckart (Münih - ALMANYA)	1	1,35
8	SABAM ⁴ (Belçika)	1	1,35
9	İzmir Kültür ve Sanat Vakfı	1	1,35

² Uluslar arası Besteciler ve Söz Yazarları Örgütü

³ Amerikan Besteci, Yazar ve Yayımcılar Derneği

⁴ Belçika Telif Hakları Kurumu

10	Seesaw Music Corp (ABD)	1	1,35
11	American Composers' Alliance (ABD)	1	1,35
12	Peer Musikverlag (Hamburg – ALMANYA)	1	1,35
13	Southern Music Publishing Co (New York- ABD)	1	1,35
14	Universal Adition A. G (Viyana – Avusturya)	1	1,35
	BİLİNMIYOR	11	14,86
	TOPLAM	74	100

* Eserlerinin yayın hakkı birden fazla kurumda bulunan besteciler bu tabloya dahil edilmişlerdir.

Tabloya genel olarak bakıldığında bestecilere ait eserlerin yayın hakları % 48,64 oranında bestecilerin kendilerinde olduğu saptanmıştır. Dikkat çeken diğer bir nokta bestecilerimize ait eserlerin yayın hakkının yurtdışındaki yayınevleri, meslek kuruluşları vb. olmasıdır. Yine yapılan tarama sonucunda 11 besteciye ait eserlerin yayın hakkına sahip kişi, kurum ve kuruluşlar bilinmemektedir.

Eserlerin yayın hakları ile ilgili olarak bestecilerden Acim'e (2003) göre, "ülkemizde, eser üreten kişilerin ürettikleri eser ile ilgili her türlü haklarını korumayı amaçlayan 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu yürürlükte olmasına rağmen, bazı bestecilerimiz bu kanun maddelerinin tamamından haberdar olsalar bile, Türkiye Musiki eserleri Sahipleri Meslek Birliği (MESAM) ve Müzik Eserleri Sahipleri Grubu (MSG) gibi meslek birliklerinin, eser sahiplerinin ortak çıkarlarını korumak ve mali haklarının izlenmesi, alınacak tazminat ve telif ücretlerinin tahsilini ve dağıtımını sağlamak amacıyla kurulduklarını bilmiyorlar ya da bilmek istemiyorlardır".

Bestecilerin Eğitim Süreçleri

Cumhuriyet ile birlikte Avrupa'ya giderek eğitimlerini tamamlayan "Türk Beşleri" üyesi bestecilerimiz, o dönemde yurda döner dönmez İstanbul Belediye Konservatuvarı ve Ankara Devlet Konservatuvarı'nda dersler vermeye başlamışlardır. Bestecilik dersleri dışındaki, bağlantılı-ilişkili dersleri vererek çalışmalarına başlayan bestecilerimiz, zamanla kompozisyon derslerine de girmeye başlayarak, kendilerinden sonraki kuşakları yetiştirmeye başlamışlardır (Acim, 2003).

Bestecilerin ülkemizde eğitim aldıkları kurumlar.

1. İstanbul Belediye Konservatuvarı (İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı)
2. Ankara Devlet Konservatuvarı (Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı)
3. Musiki Muallim Mektebi (Gazi Üniversitesi GEF. GSEB. Müzik Eğitimi ABD)
4. İzmir Devlet Konservatuvarı (Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı)
5. Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarı

Tablo 5: Eğitimlerine Yurtiçinde Başlayan Besteci Sayısının Eğitim Aldıkları Kurumlara Göre Dağılımı *

Kurumlar	Besteci Sayısı
Ankara Devlet Konservatuvarı	30
İstanbul Belediye Konservatuvarı	18
Mimar Sinan Üniv. Devlet Konservatuvarı	9
Musiki Muallim Mektebi	6
İzmir Devlet Konservatuvarı	3

*Yurtiçinde birden fazla kurumda eğitim almış olan besteciler de bu tabloya dahil edilmişlerdir.

Tabloya genel olarak bakıldığında, bestecilerimizin büyük bir çoğunluğu bestecilik eğitimlerini Ankara Devlet Konservatuvarı'nda almışlardır. İstanbul Devlet Konservatuvarının batı müziği eğitimine daha sonra

başlaması, Mimar Sinan ve İzmir Devlet Konservatuvarlarının sonraki yıllarda açılmış olması, bu kurumlarda yetişen besteci sayılarının az olmasına neden olduğu söylenebilir.

Tablo 6: Eğitimlerine Yurtdışında Devam Eden Ve/Veya Başlayan Bestecilerin, Eğitim Aldıkları Kurumlar Ve Tercihlerine Göre Dağılımları

Sıra No	Yurt dışında Eğitim Alınan Okullar	Tercih Eden Besteci Sayısı
1	Ecole Normale de Musique	10
2	Paris Konservatuvarı	6
3	New York Julliard Müzik Okulu	4
4	Münih Devlet Yüksek Müzik Okulu	3
5	Cenevre Konservatuvarı	2
6	Viyana Devlet Müzik Akademisi	2
7	Schola Cantorum	2
8	Guidhall Müzik Okulu	2
9	Chigiana Müzik Akdemisi	2
10	İndiana Üniv. Bloomington Müzik Okulu	2
11	Köln Devlet Yüksek Müzik Okulu	2
12	Düsseldorf Devlet Yüksek Müzik Okulu (Robert Schumann Enstitüsü)	2
13	Londra kraliyet Müzik Akademisi	2
14	Prag Devlet Konservatuvarı	1
15	Lahey Müzik Tiyatro ve Sahne Sanatları Yüksek okulu (krallık Konserv)	1
16	The Associate Board of the Royal School of music (KKTC)	1
17	Conservatoire National Superior de Musique	1
18	Ulusal Ruel Malmaison Konservatuvarı	1
19	Salzburg Mozarteum Akademisi.	1
20	Conford Muzik Okulu	1
21	Ernest Müsic Association	1
22	Santa Cecilia Konservatuvarı	1
23	Madrid Kraliyet Konservatuvarı	1
24	Cesar Frank Yüksek Müzik Okulu	1
25	Carl Flesch Müzik Okulu	1
26	List Müzik Konservatuvarı	1
27	Amerika Oberlin Konservatuvarı	1
28	New York Eastman Müzik Okulu	1
29	Norveç Devlet Müzik Akademisi	1
30	Amerika Berklee Müzik Koleji	1
31	New England Konservatuvarı	1
32	ABD Pensilvanya Üniversitesi Konservatuvarı	1
33	ABD Eastman Müzik Okulu	1
34	Edinburgh Üniv. Müzik Fakültesi	1
35	Brüksel Kraliyet Konv.	1
36	Chapelle Musical Reine Elisabeth Okulu	1
37	Colombia Üniv. Müzik Okulu	1

Tabloya genel olarak baktığımızda, gerek devlet adına okumak gerekse özel burs veya olanaklar yolu ile yurt dışına giden bestecilerin, 37 farklı kurumda eğitim almış oldukları görülmektedir. Ayrıca bestecilerin yurtdışında eğitim için en çok Ecole Normale de Musique (10 besteci), Paris Konservatuvarı (6 besteci), New York Julliard Müzik Okulu (4 besteci) ve Münih Devlet Yüksek Müzik Okulu (3 besteci)'na gittikleri / tercih ettikleri belirlenmiştir.

Eğitimlerini yurtiçi ve yurt dışında alan bestecilerin dışında, araştırma sınırlılığı ile belirlenmiş 9 besteci ise kendilerini Cemal Reşit Rey, Karl Berger, Seyfettin Asal, Bülent Arel, Muammer Sun gibi bestecilerden uzun süre özel dersler alarak ve/veya özel müzik okullarının kurslarına katılarak geliştirmişlerdir.

Bestecilerin Ders Aldıkları, Armoni - Füg – Kontrpuan - Kompozisyon Eğitimcileri

Türk bestecileri, yurtiçi ve yurtdışı eğitimleri sırasında dönemin ünlü bestecilerinden gerek okul ortamında, gerekse özel dersler, kurslar yolu ile eğitim almışlar ve almaya devam etmektedirler. Bestecilerimiz eğitim aldıkları ülkeden, dönemin müzik akımlarından ve ders aldıkları eğitimcilerden de zaman zaman etkilenmişlerdir. Araştırmanın bu bölümünde, bestecilerin yetişmesinde ve kendi bestecilik dillerinin gelişmesinde önemli katkıları bulunan ve besteciliğin en önemli adımlarından sayılan armoni – füg – kontrpuan ve kompozisyon eğitimcilerinin listesi verilmiştir.

Bestecilerin yurtiçi ve yurtdışında ders aldıkları “Armoni” eğitimcileri

Sadettin Arel, Cemal Reşit Rey, Ferit Alnar, Adnan Saygun, Kemal İlerici, Raşit Abed, Necil Kazım Akses, Ferdi Statzer, Nurhan Cangal, Muammer Sun, Erçivan Saydam, Hulusi Öktem, Demirhan Altuğ, Tahir Sevenay, Jean Galon, Joseph Marx, Edgar Manas, Eugene Barrel, Friedrich Richter, Samuel Rousseau, L.Laurant, Alexander Cellier, Ernst Praetorius, Eduard Zucmayer, Karl Berger, Nadia Boulanger, Sydney Compton.

Bestecilerin yurtiçi ve yurtdışında ders aldıkları “füg – kontrpuan” eğitimcileri

İhan Usmanbaş, Cengiz Tanç, Adnan Saygun, Cemal Reşit Rey, Ferit Alnar, Necil Kazım Akses, Erçivan Saydam, Nevit Kodallı, Noel Galon, Paul le Flem, Joseph Marx, Friedrich Richter, Henry Bussel, Sydney Compton, Roger, Boutry, Paul Patterson, Hans Werner Henze, Edgar Manas.

Bestecilerin yurtiçi ve yurtdışında ders aldıkları “kompozisyon” eğitimcileri

Cemal Reşit Rey, N.Kazım Akses, Ferit Anlar, Adnan Saygun, Ferdi Statzer, İlhan Usmanbaş, Ulvi Cemal Erkin, Erçivan Saydam, Nevit Kodallı, Muammer Sun, Cengiz Tanç, Raoul Laparra, Joseph Marx, Jean Galon, Nadia Boulanger, Vincent d'Indy, Josef Suk, Georges Dandolet, Milhaud, Joseph Haas, Arthur Honegger, Douglas Moore, Joaquin Rodrigo, Daniel Lesur, Tony Aubin, Juan Orrego, Sallas, Jhon Eaton, Frederick Fox, Bialas, H. Degen, R.Petzold, J.Blume, K.Heinz Stockhausen, Annette Diendonno, Tony Auben, Pierre Pasquier, Jacques Casterede, Thomas Christian David, , J.Bulume, Günther Becker, Louis Andriessen, Theo Loevendie, Emil Peterovic, Christopher Rouse, Joseph Schwantner, Dawid Burge, Geoge Crumb, Richard Wernick, Samuel Adler, Claude Baker, Robert Morris, Joseph Schwantner William Albright, William Balcom, Michael Daugherty, Lukas Foss, Marjorie Merryman, Nigel Osborne, Jacqueline Fontjn, Donald Freund

4. SONUÇLAR

Araştırma ile son 100 yılda 69 Türk Bestecisi belirlenmiştir.

Bestecilerin doğum tarihlerine göre dağılımlarına bakıldığında, 10 yıllık dilimler için, besteci sayılarında artış ve azalış gösterdiği ama genelde birbirine yakın dağılımlarda olduğu belirlenmiş, 1971'den günümüze hiçbir besteci tespit edilememiştir.

Bestecilerin cinsiyet dağılımlarına göre kadın besteci sayısının az olması dikkat çekicidir.

Besteciler mesleki eğitim almanın yanında en yüksek oranla hukuk eğitimi almışlar, ve avukatlık, yargıçlık ve savcılık gibi görevlerde bulunmuşlardır.

Bestecilere ait eserlerin yayın hakkının 14 farklı kişi, kurum ve kuruluşta bulunduğu saptanmıştır. Bu kuruluşların büyük bir bölümünün yurt dışında olduğu ve bestecilerin % 48.64'ü gibi büyük bir oranının da hala eserlerine ait yayın haklarının kendilerinde olduğu, bu konuda ülkemizde ilgili kurumlarca yapılan yasal düzenlemeye dikkat etmedikleri belirlenmiştir.

Bestecilerin büyük bir çoğunluğunun yurt içindeki eğitimlerini Ankara Devlet Konservatuvarı'nda (Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı) aldıkları, yurt dışındaki eğitimleri için ise en yüksek oranla "Ecole Normale de Musique"e gittikleri / tercih ettikleri belirlenmiştir.

Yine yapılan araştırma ile, bestecilerin yurtiçi ve yurt dışındaki eğitimleri sırasında, bestecilik eğitiminin temelinde yer alan Armoni, Füg, Kontrpuan ve Kompozisyon eğitimcileri de belirlenmiştir.

Bu bağlamda, araştırma sonunda şu önerilere yer verilmiştir.

1. Kültür Bakanlığına, son 100 yılda yaşayan ve yaşamakta olan tüm bestecilerimizi, yazdıkları müzik türlerine göre belirleyip, bestecilerin biyografileri, eser listelerinin de içinde bulunduğu geniş kapsamlı bir yazılı kaynağı oluşturması ve müzik ile ilgili tüm kurum ve kuruluşlara dağıtım yapılmasının sağlanması,
2. Konu ile ilgili araştırmacı , yazar ve yayın evlerine; bestecilere ait biyografik çalışmalarında I. derecede kaynaklara ulaşmaları, mevcut yapılmış biyografik çalışmaların yanında 1950 ve sonrasında doğan besteciler içinde benzer çalışmaları ortaya çıkarmaları,
3. Konservatuvarların ve/veya üniversitelerin ilgili bölüm başkanları ve eğitimcilerine; kompozisyon dalında eğitim alan veya almak isteyen bayan öğrencilerin de yeni eserler üretmeleri konusunda desteklemeleri ve onları teşvik etmeleri,
4. Kültür Bakanlığına; bestecilerimize ait eserlerin yayın hakları ile ilgili olarak, kalıcı ve kesin çözümler içeren çalışmalar yapması,
5. Kültür Bakanlığına; bestecilerimize ait tüm eserleri kayıt altına alması, son teknoloji ile işitsel kayıtlarının da yapılarak korunmasının sağlanması,
6. Bestecilere; eserlerinin yayın hakları ile ilgili olarak en kısa sürede ilgili kurum ve kuruluşlarla iletişim halinde olmaları,
7. Kompozisyon bölümü ve/veya bestecilik eğitimi almak öğrencilere; araştırmada belirlenen ve besteciler tarafından tercih edilen yurt içi ve yurt dışındaki kurumları örnek almaları,
8. Besteci, eğitimci, araştırmacı ve öğrencilere; Çalgan'ın (2001) " Türkiye'de çoksesli müziğin Cumhuriyet Dönemindeki gelişim sürecinin eğitsel, tarihsel, toplumsal ve estetik açılardan incelenmesinin yolu, ilk kuşak bestecilerimizin yaşam öykülerini ve yaratma serüvenlerini bilmekten geçer" ifadesinden hareketle, bestecilerimiz hakkında daha fazla okumaları, araştırmaları ve sonucunda üretmeleri önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. [http:// www.ascap.com/index.html](http://www.ascap.com/index.html)
2. Acim, S. (2003). **Bestecilik ve Eğitimi**. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu, İnönü Üniversitesi, Malatya,
3. Çalgan, K.(2001). **Duyuşlar – Ulvi Cemal Erkin** . Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.

4. Gedikli, N. (1998). **Avrupa Müziğinin Türk Müziğine Etkileri**, Türkiye'nin Müzik Atlası- kitap bölümü, Ahmet Say – Borusan Yayıncılık A. Ş.,Ofset Yapımevi, İstanbul.
5. İlyasoğlu, E.(1998). **Çağdaş Türk Bestecileri – Contemporary Turkish Composers**. Pan Yayıncılık, İstanbul.
6. Kaptan, S. (1995). **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**. 10. Baskı. Tekışık Web Ofset Tesisleri, Ankara.
7. Oransay, G. (1965). **Batı Tekniği İle Yazan 60 Türk Bağdar**.Küğ Yayınları, Ankara
8. Say, A.(1998). **Türkiye'nin Müzik Atlası** , Ahmet Say – Borusan Yayıncılık A. Ş.,Ofset Yapımevi, İstanbul.
9. [http:// www.sacem.com/aboutsacem.html](http://www.sacem.com/aboutsacem.html)
10. Uçan, A. (1994).**Müzik Eğitimi, Temel Kavramlar – İlkeler- Yaklaşımlar**. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Kurtuluş Matbaası, Ankara.